

Haridus- ja teadusminister Kristina Kallas
Haridus- ja Teadusministeerium
minister@hm.ee

Tallinn, 15.05.2025

Lugupeetud haridus- ja teadusminister Kristina Kallas

Käesolevaga esitame ehitusvaldkonna erialaliitude ja tööandjate ühenduste ühispoordumise seoses murega kutsehariduse reformi raames kavandatavatest meetmetest tulenevate võimalike negatiivsete tagajärgedega ehitussektori tööturule.

Ehitussektori tööandjate esindajatena nõustume osade kavandatava reformiga seatud eesmärkidega, kuid kindlasti ei saa me nõustuda kõikide reformi läbiviimiseks kavandatavate abinõude ja meetmetega esitatud kujul, mis meie hinnangul ei tagaks ka reformikavas seatud eesmärkide täitumist.

Kõige suuremaid riske ehitussektori tööturгу ja selles kvalifitseeritud tööjõu taastootmise vajadusi silmas pidades näeme seoses järgmiste meetmega:

1) Üleminek 4-aastasele kutsekeskharidusõppele

Ehitussektori tööandjate esindajad (ettevõtjate, nende organisatsioonide, kutse- ja erialaliitude esindajad) ei nõustu üleminekuga 4- aastasele kutsekeskharidusõppele kavandatud kujul, millega kaasneksid juba täna oluliselt alarahastatud kutseharidussüsteemi ülalhoidmiseks veelgi suuremad kulud. Lisaks ei aitaks kavandatav reform meie hinnangul kuidagi vajaliku kvalifitseeritud tööjõu taastootmisele kaasa, vaid pigem vähendaks põhikooli lõpetajate motivatsiooni kutsehariduses õpingute jätkamiseks.

Mööname, et on valdkondasid kus 4-aastased kutsehariduse õppekavad on põhjendatud (IT valdkond), kuid sellised õppekavad peaksid tekkima eelkõige tööturu vajadusi silmas pidades tööturu esindajate (kutse andjad) ja haridussüsteemi (kutseõppeasutused) koostöös, mitte aga üldise kohustusena kõikides kutseõppe valdkondades.

Esiteks toob (KKH) õppekavade pikendamine 1 aasta võrra meie hinnangul kaasa kordades suuremad lisakulud, kui reformi kavandajate poolt hinnatud 9,7 mln. eurot aastas.

Teiseks eeldab 4-aastasele kutsekeskharidusõppele valdav üleminek kutsehariduses olulisel määral õppekohtade juurde loomist (kutsekeskhariduses kuni 1/3), mis omakorda suurendab õpetajate defitsiiti, millega on juba tänaseks kriitiline piir ületatud.

Kolmandaks ei tagaks meie hinnangul valdav 4-aastasele kutsekeskharidusõppele üleminek reformikavaga seatud eesmarke muuta kutsekeskharidus konkurentsivõimelisemaks ja

ESTONIAN ASSOCIATION OF CONSTRUCTION ENTREPRENEURS

vähendada haridussüsteemist väljalangejate (katkestajate) arvu. Vastupidiselt – arvame, et see pigem suureneks katkestajate arv kutsekoolides (nende arvelt, keda kohustatakse, kuid kellel pole motivatsiooni või kes pole suutelised õppima).

Ehitusvaldkonna kutse andjatena kutsekoolides lõpetajatele kutseeksamite korraldamisel puutume iga-aastaselt kokku probleemiga, kus suur osa kutseõppuritest pole suutelised kutseeksami raames lahendama ka lihtsamaid ülesandeid (5.-6. klassi matemaatika) ja üldlevinud hinnang puuduliku sooritusastemega kutseõppijatele on, et üldhariduskoolis põhikooli astmel pole põhiharidust sisuliselt omandatud. Loomulikult on sellistele kutseõppijatele ehitusvaldkonna kutsealade tehnoloogiliste oskuste ja teadmiste omandamine problemaatiline.

Leiame, et üheks oluliseks kutseõppest väljalangemise või madalate eksamitulemuste põhjuseks ei ole mitte liiga lühike kutseõppe kestus (3 aastat), vaid pigem põhikooli lõpetamisel põhiharidustaseme sisuline mitteomandamine.

Samuti suur osa (>15%) kutseõppijaid langeb kutsekeskharidusõppest välja ka III kursusel (kui õppijad on saanud täisealisteks), kusjuures väljalangemise peamine põhjus pole mitte õpisuutmatust, vaid soov tööle siirduda.

Rõhutame, et valdav osa (75%) 3-aastase (kutseala) tasemeõppe lõpetajatest sooritavad kutseeksamid siiski edukalt ja on tööturule igati oodatud, mistõttu oleks üldise 4-aastase kutsekeskharidusõppe kehtestamine ka edukate lõpetajate suhtes (kellest $\approx 90\%$ -l puudub reaalne soov edasiõppimiseks ja kõrghariduse omandamiseks) ebaproportsionaalne.

Selleks, et tagada paremad võimalused kutsekeskhariduse omandajatel edasiõppimiseks ja kõrghariduse omandamiseks, oleks kindlasti otstarbekam luua kõrgkoolide juurde tasuta õppekohtadena 1-aastased ettevalmistavad kursused, mille läbimisel on vastavalt valitavale õppesuunale võimalik (läbi valikainetes täiendusõppe) sisseastumiseks vajalik lävend täita.

Lisaks kaasneb ühe õppeaasta kohustusliku lisamisega oht, et soovitud valikut pärast põhikooli kutseõppesse siirdumiseks ei tehti, kuna gümnaasiumiastmes (3 aastat) edasi õppida tundub ratsionaalsem valik, mis kokkuvõttes pigem pärsiks kutsekeskhariduse konkurentsivõimet keskharidusega võrdluses.

Ühe ohuna 4-aastasele kutsekeskharidusõppele üleminekul näeme ka, et kuna õppekohtasid on neljanda aasta arvelt koolidesse juurde vaja, siis hakatakse selle arvelt 1-aastast kutseõppe tasemeõppe vastuvõttu (nn täiskasvanuõpe) piirama.

Täna on ehitussektori tööturu seisukohalt kõige väärtuslikumad just need kutsekoolide lõpetajad, kes sisenesid kutseharidusse 1-aastasele kutsehariduse tasemeõppele pärast gümnaasiumi lõpetamist.

Kinnitame, et valdavas osas ehitusvaldkonna kutseid/ameteid on gümnaasiumide lõpetajatel võimalik ka 1-aastase tasemeõppe raames omandada. Ettevõtjate hinnangul on nende lõpetajate kutseeksamite tulemused, teadlikkus ja valmisolek tööturule siirdumiseks oluliselt kõrgemal tasemel, mistõttu oleks 1-aastase tasemeõppe piiramine nende arvelt ehitussektori tööturule pigem negatiivse mõjuga.

Eeltoodust lähtuvalt teeme ettepaneku mitte kohustada koole üle minema 4-aastastele kutsekeskhariduse õppekavadele, vaid jätta valikuvõimalus 3-või 4-aastaste õppekavade vahel otsustamiseks koostöös koolide ja valdkonna tööturu esindajatega.

Vanu ja uusi kutsekeskhariduse õppekavu tuleks igas õppekavarühmas vähemalt ühe stuudiumi jooksul paralleelselt rakendada, kuni on võimalik läbi viia **pilootõppekavade rakenduvuse laiapõhjaline analüüs ja mõjude hindamine** (võrdluses 3-aastaste kutsekeskhariduse õppekavadega), mille tulemused saab määruse „Kutsekeskhariduse riiklik õppekava“ ja/või teiste asjakohaste õigusaktide **muutmise vajaduse ilmnemisel** aluseks võtta. See tagaks kutseharidussüsteemi jätkusuutlikkuse ka negatiivsete analüüsitulemuste korral (et poleks vaja kogu kutseharidussüsteemi taas nullist üles ehitada).

Eeltoodut arvesse võttes tuleks uued riiklikud (3- ja 4-aastased) õppekavad lõimida selliselt, et esimene õppeperiood koosneks ühistest õppemoodulitest, eeldades, et ka vastuvõtt toimuks ühistel alustel. See võimaldaks ühise õppeperioodi jooksul välja selgitada õppijate reaalsed võimekused, võimalused ja soovid õpingute edasiseks jätkamiseks kas 3-aastases kutsekeskhariduse tasemeõppes või 4-aastases rakenduskeskharidusõppes. Kindlasti aitaks selline lähenemine kaasa ka õppekorralduse ressursitõhususele.

- 2) **Koolivõrgustiku korrastamine ja selle raames Tallinna Ehituskooli liitmine Tallinna Polütehnikumi, Tallinna Tööstushariduskeskuse ja Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooliga, mille tulemusena moodustuks üks kool - Tallinna IT- ja Tehnikakolledž.**

Ehitussektori tööandjate esindajad (ettevõtjate, nende organisatsioonide, kutse- ja erialaliitude esindajad) ei nõustu Tallinna Ehituskooli (TEK) liitmisega kavandatud kujul. Leiame, et vähemalt Tallinna Ehituskool (TEK) peaks ka edaspidi iseseisva koolina jätkama, kuna tegemist on Eestis ainulaadse, ainult ehitusvaldkonna kutseõppele spetsialiseerunud kooliga, mistõttu selle liitmine kobarkooliga ehitusvaldkonna kutseõppe kulutõhususele ja kvaliteedi parandamisele kuidagi kaasa ei aitaks. Lisaks on Tallinna Ehituskooli õpekohtade täituvus aastate lõikes jub niigi olnud üle 95 %, mistõttu ei kaasneks koolide liitmisega ei tõhusamat õppekorraldust ega ka kutseõppe paremat kvaliteeti.

Oleme nõus, et liigset dupleerimist samadel õppekavadel erinevates koolides tuleks vähendada, kuid selle asemel, et liita valdkonna tippkool (TEK, *kus aastas lõpetab kutsega üle 100 ehitaja*) kooliga, kus ehitusala kutseõpe täna on margilnaalne, tuleks pigem koondada kogu ehitusvaldkonna kutseõpe Tallinnas just Tallinna Ehituskooli alla, mis tagaks valdkonna juhtivkoolis kindlasti parema kvaliteedi ja tõhusama õppekorralduse. Lisanduvate õpperühmade arvelt suureneva õpekohtade vajaduse korral võiksid juurdelisanduvad ehitusvaldkonna õppekavad (õpperühmad) asendada tööturu jaoks vähemvajalikke erialasid, mida Tallinna Ehituskoolis õpetatakse (näiteks maastikuehitaja, mööblirestauraator).

TEK on asutatud 1947. aastal ja sellest ajast katkematult koolitanud ehitusvaldkonna oskustöötajaid Eesti tööjõuturule. TEK on aastate jooksul välja kujunenud tugev, koostöine ja eesmärgile pühendunud õpetajaskond, omad traditsioonid, arvestatav õppebaas ehituserialade õpetamiseks ja tugeva koolitaja imago ehitusvaldkonnas. Iseseisva koolina saab TEK keskenduda täielikult ehitussektori vajadustele, pakkudes spetsialiseeritud ja kvaliteetset koolitust, mis vastab tööandjate ootustele.

ESTONIAN ASSOCIATION OF CONSTRUCTION ENTREPRENEURS

Liitudes suurema kutseõppeasutuse koosseisu kaasneb kindlasti oht, et ehitusvaldkond kaotab selles oma prioriteetsuse, mis omakorda mõjutab ressursside jaotust, kus enam vahendeid suunatakse atraktiivsemate õppekavarühmade töö rahastamiseks. Ilmselt jääb ehitus kui olulist ruumi- ja materjalivajadust eeldav valdkond suures kutsõppekeskuses marginaalseks õppevaldkonnaks.

Tallinna Ehituskoolis töötavad ehitusvaldkonna kutseõpetajatena (kompetentsed, ehitusettevõtjate ja tööturu kutse andjate poolt) tunnustatud spetsialistid, kes on panustanud ehitusvaldkonna kutseõppe arengusse kooliüleselt, olles kaasatud valdkondlike kutsestandardite väljatöötamises ning juhtfiguurideks õppekavade arendamisel. Kaasav juhtimiskultuur ja tugev meeskonnatunnetus on aidanud kaasa õppijasõbraliku ja efektiivse koolikeskkonna loomisele, mis omakorda on olnud soodsaks pinnaseks meie õpilaste edukusele erialaste õpingute läbimisel ja ehitusalaste oskuste omandamisel.

Kooli liitmine teiste õppeasutustega toob kaasa muudatusi personali koosseisus ja juhtimises, mis põhjustab ebastabiilsust õpetajate, teiste haridustöötajate ja õpilaste seas. See omakorda võib mõjutada negatiivselt õpetamise kvaliteeti ja kooli üldist atmosfääri.

TEK on Eesti Ehitusettevõtjate hinnangul Eesti kutseharidussüsteemis kõige efektiivsem ehitusvaldkonna oskustöötajate (tase 4) koolitaja. Iseseisvana säilitab kool oma maine ja usaldusväärsuse, mis on oluline nii koolis töötavate õpetajate, kooli õpilaste kui ka arvukateks koostööpartneriteks olevate tööandjate jaoks.

TEK on pidevalt kohandanud oma õppekavasid vastavalt ehitusturul toimuvatele muutustele. Iseseisvana saab kool jätkuvalt reageerida kiiresti muutuvatele nõudmistele ja säilitada oma paindlikkuse.

Suurema kutseõppeasutuse ühe mitteprioriteetse valdkonna osana eksisteerimine piiraks kindlasti ka võimet pakkuda spetsiifilist ja kohandatud õpet vastavalt ehitusvaldkonna eripärale ning seeläbi väheneks ka lõpetajate konkurentsivõimet tööturul.

Samuti lisandub koolide liitmisel kindlasti asjatut bürokraatiat, mis vähendab TEK paindlikkust ja võimet kiiresti reageerida ehitussektori arengutega kaasvatele muutustele ning sellest lähtuvalt vajadusele kaasajastada õppekorraldust.

Koolide liitmisega kaasnevad ohud:

1. Suures ühendkoolis tekib konkurents ressursside ja tähelepanu pärast, kus ehitusvaldkond peab võistlema IT, mehhatroonika jt valdkondadega, mis on potentsiaalsete õppijate seas kindlasti enam eelistatud.
2. Liitmise järel väheneb otsesuhtlus tööandjatega, kuna otsustused tehakse suures ühendkolledžis, kus ehituserialad on vaid üks osa üldisest süsteemist.
3. Mida kaugemal on otsustamine ja juhtimine, seda aeglasemalt reageeritakse tööturu vajadustele.

Iseseisva Tallinna Ehituskooli kui ehituserialade õpetamisele spetsialiseerunud õppeasutuse säilimine on tööturu vajaduste seisukohast õigustatud ja vajalik. Leiame, et kutseharidusreformiga seatud eesmärkide saavutamine on võimalik ka ilma Tallinna

ESTONIAN ASSOCIATION OF CONSTRUCTION ENTREPRENEURS

Ehituskooli kobarkooliga liitmiseta, vajalikud muudatused saab ellu viia koostöös tööandjatega, parandades erialade õpetamise sisulist kvaliteeti ja koostööd, mitte aga administratiivse sundliitmise kaudu.

Kokkuvõtteks:

Nimetatud meetmeid on reformi kavandajad põhjendanud eesmärgiga vastata rohkem tööturu vajadustele. Ometi tunnetavad ettevõtjad, et neid on ehitussektorile nii suure mõjuga meetmete üle otsustamisest kõrvale jäetud.

Kinnitame, et HTM ja tema sihtasutused on viimastel perioodidel korraldanud küll mitmeid teabeseminare ja kohtumisi, kus ka tööturu osapooltele on kavandatavaid meetmeid tutvustatud, kuid mingeid sisulisi arutelusid ja debatte, kus (vähemalt ehitussektori) tööturu esindajate arvamusi ja ettepanekuid oleks ka arvesse võetud, pole meie hinnangul toimunud. Samuti pole tööandjad oma seni esitatud seisukohtadele ja ettepanekutele saanud kuni tänaseni reformi kavandajatelt sisulist tagasisidet ega ka kutset nendele sisulistele aruteludele, millest sooviksime osa võtta veel enne, kui sektorile nii olulistes küsimustes lõplikud otsused langetatakse.

Tööandjana on ehitussektor üheks suurimaks majandussektoriks ja hõivatute arvu poolest koguni neljas majandussektor Eestis, andes tööd kuni 60 000 inimesele ehk 8-9% kõigist töötajatest Eestis. Majanduse kasvufaasis moodustab ehitussektor koos ehitusmaterjalide tootmisega koguni 9-10% kogu Eesti majandusest.

Rääkides tööturu vajadustest, kinnitame, et kõige paremini suudavad neid määratleda just sektori esindajad (ettevõtjate, nende organisatsioonide, kutse- ja erialaliitude esindajad), kes igapäevaselt sektori tööjõu kvaliteedist ja kvantiteedist tulenevate probleemidega kokku puutuvad.

Eeltoodust lähtuvalt leiame, et sektorile nii suure mõjuga otsuseid ei tohiks teha ilma sektori tööandjate esindajate kooskõlastuseta, mille tulemusena katkeks nii oluline side (koostöö) tööturu ja haridussüsteemi vahel.

Lugupidamisega,

Kutse- ja erialaliidud:

Eesti Ehitusettevõtjate Liit
Eesti Taristuehituse Liit
Eesti Kinnisvara Korrashoiu Liit
Eesti Puitmajaliit
Eesti Katuse ja Fassaadimeistrite Liit
Eesti Betooniühing
Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liit
Viimistlusmaterjalide Paigaldajate ja Tarnijate Liit